S. 2015-16

Roll No. ....

Total No. of Pages : 4+1

Total No. of Questions : 43

उत्तरमध्यमा द्वितीयखण्ड

MPSS SE 16 (808)

नव्यव्याकरणम्

चतुर्थ प्रश्नपत्रम्

समय : 3 घण्टे **पूर्णांक : 100**

सूचना : दशइकाईषु प्रश्ना: विभक्ता:। प्रत्येक इकाईत: प्रश्ना: अनिवार्या: ।

इकाई 1

1. कति लकारा: भवन्ति ? 3

   (अ) नवलकारा:

   (ब) दशलकारा:

   (स) एकादशलकारा:

   (द) द्वादशलकारा: ।

2. समासप्रकरणस्य प्रथमं सूत्रं किमिति ? लिखत । 1

3. क: अव्ययीभाव: ? इति लिखत । 1

4. धातुसंज्ञाविधायकं सूत्रं किमिति ? विलिख्यताम् । 1

5. 'भवति' इति प्रयोगे को धातु: ? 1

इकाई 2

1. अव्ययं विभक्ति समीप समृद्धि० इत्यदि सूत्रं प्रपूर्य क: अव्ययीभाव: ? इति विलिख्यताम् । 7

2. उपसर्जनसंज्ञा केन सूत्रेण क्रियते ? 6

3. ''अपपरिबहिरञ्चवः पञ्चम्या'' इति सूत्रस्योदाहरणं लिखत । 7

4. ''उपशरदम्'' इत्यत्र केन सूत्रेण किं भवति इति प्रदर्शयत । 2

इकाई 3

1. तत्पुरुषसंज्ञकः अपरः समासः कः ? 2

   (अ) द्वन्द्वः

   (ब) द्विगुः

   (स) एकशेषः

   (द) अव्ययीभावः

2. कृष्णश्रितः इत्यत्र कः समासः ? केन च सूत्रेण ? 2

3. ''सप्तमीशौण्डेः'' सूत्रमिदं सोदाहरणं व्याख्यायताम् । 3

इकाई 4

1. शेषो बहुव्रीहिः इति सूत्रे 'शेष' इत्यस्य कोऽर्थः ? इति लिखत । 2

2. 'कण्ठेकालः'' इत्यत्र सप्तम्याः अलुक् विधानं केन सूत्रेण भवतीति विलिख्यताम् । 2

3. ''अन्तर्बहिर्भ्यां च लोम्नः'' इति सूत्रस्योदाहरणं प्रस्तूयताम् । 1

4. ''सोऽपदादौ'' इति सूत्रस्य अर्थो लेख्यः । 2

इकाई 5

1. द्वन्द्वः कतिविधः ? 4

   (अ) द्विविधः

   (ब) त्रिविधः

   (स) पञ्चविधः

   (द) सप्तविधः

2. संज्ञापरिभाषम कस्य द्वन्द्वस्योदाहरणमिति लिखत । 1

3. हरिहरौ इति स्थाने हरहरी इति कथं न भवति, सप्रमाणं प्रतिपादयत । 2

4. शिवकेशवौ इति प्रयोगे केन सूत्रेण किं विधीयते इति विलिख्यताम् । 1

5. ''पाणिपादम्'' इति कस्य सूत्रस्योदाहरणमिति विचार्यताम् । 1

इकाई 6

1. ''विरूपाणामपि समानार्थानाम्'' इति वार्तिकस्योदाहरणं लिखत । 1

2. कति वृत्तयः ? 3

   (अ) पञ्च

   (ब) षट्

   (स) सप्त

   (द) नव ।

3. अच् प्रत्यन्ववपूर्वात्सामलोम्नः'' इति सूत्रेण कः प्रत्ययो भवति ? विलिख्यताम् । 1

4. ''पञ्चभ्याः स्तोकादिभ्यः'' इति सूत्रेण अलुक् कुत्र भवति ? 1

5. ''अगदङ्कारः'' इति प्रयोगे ''कारे सत्यागदस्य'' इति सूत्रेण किं भवति ? लिखत । 2

6. ''सतीर्थ्यः'' इत्यत्र समानस्य सः केन सूत्रेण क्रियते ? 2

7. ''पृषोदरादीनि यथोपदिष्टम्'' इति सूत्रस्य अर्थो लेख्यः । 1

इकाई 7

1. कियन्तो लादेशाः ? 5

   (अ) दश

   (ब) द्वादश

   (स) चतुर्दश

   (द) अष्टादश ।

2. भवन्ति इति प्रयोगं साधयत । 1

3. आतीत् इति प्रयोगं संसाधयत । 1

4. अवैपीत् इति प्रयोगे इगन्ताङ्गस्य वृद्धिः केन सूत्रेण भवति ? इति विलिख्यताम् । 1

5. अघृक्षत इति प्रयोगस्य सिद्धिर्विधेया । 1

6. पाघ्राध्मास्थाम्नाद० इति सूत्रं प्रपूर्यताम् । 1

इकाई 8

1. अदादिप्रकरणस्य प्रथमं सूत्रं किम् ? 2

   (अ) लिट्यन्यतरस्याम्

   (ब) अदिप्रभृतिभ्यः शपः

   (स) कर्तृरिशप्

   (द) अदः सर्वेषाम् ।

2. "अभ्यासाच्च" इति सूत्रस्य वृत्तिर्लेख्या । 2

3. उर्णौति इति प्रयोगस्य सिद्धिः कार्या । 1

4. अत उत्सार्वधातुके इति सूत्रस्य वृत्तिं लिखत । 2

इकाई 9

1. जुहोत्यादि प्रकरणे प्रथमो धातुः कः ? लिखत । 2

2. जहातेश्च इति सूत्रस्य वृत्तिं लिखत । 2

3. जुहोति, ददति, नेनेक्ति, हुतूर्तः एतेपु प्रयोगेपु **द्वौ** प्रयौगौ संसाद्ध्यौ । 4

इकाई 10

1. सूत्रभेदान् सोदाहरणान् लिखत । 5

अथवा

के उपदेशाः ? सोदाहरणं लिखत ।

2. आचार्य पतञ्जलेः जीवनवृत्तं लिखत । 7

अथवा

आचार्य पाणिनेः जीवनपरिचयो देयः ।

अथवा

आचार्य कात्यायनस्य जीवनवृत्तं लिखत ।